

GUIA DIDÀCTICA PER A EDUCADORS SOBRE DRETS HUMANS, DESPLAÇAMENT I REFUGI

Els drets humans dels refugiats, els teus drets humans

PRIMER I SEGON CURS DE
BATXILLERAT

UNHCR
ACNUR

La Agencia de la ONU para los Refugiados
comité español

ELS DRETS HUMANS DELS REFUGIATS, ELS TEUS DRETS HUMANS

Comitè espanyol d'ACNUR

www.eacnur.org

Finançat per:

Ministeri d'Afers Exteriors i de Cooperació. Secretaria d'Estat d'Afers Exteriors. Direcció General de Nacions Unides i Drets Humans.

La responsabilitat del contingut és exclusiva de l'entitat beneficiària.

Elaboració de continguts:

Eduxarxa.

Disseny, maquetació i producció:

Virginia Bolívar Santos. Halo E-learning.

Edició:

Març 2017

Reconeixement – NoComercial – SenseObraDerivada (by-nc-nd):
No és permès l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades.

Aquest document és de distribució general. Se n'autoritza la reproducció i la traducció, excepte per a fins comercials, sempre que se'n reconegui la font.

Índex

PRÒLEG	2
INTRODUCCIÓ	3
CONNECTA	5
Presentació	6
Activitat	7
Conclusió	9
EMPATITZA	10
Presentació	11
Activitat	12
Conclusió	13
REFLEXIONA	14
Presentació	15
Activitat	16
Conclusió	17
COOPERA	18
Presentació	19
Activitat	20
Conclusió	21

ELS DRETS HUMANS DELS REFUGIATS, ELS TEUS DRETS HUMANS

Pròleg

Els darrers anys, han constituït una fita fonamental en la història del desplaçament i el refugi. Milions de persones s'han vist obligades a fugir dels seus llocs d'origen i a passar fronteres incertes a causa de conflictes, persecucions o violacions dels seus drets fonamentals.

ACNUR treballa sense descans per protegir i assistir les persones refugiades i desplaçades en les emergències, actuant també en àmbits relacionats amb la sanitat, l'educació, la generació de mitjans de vida i la cerca de solucions duradores per a la seva situació.

Per la seva part, el Comitè espanyol d'ACNUR procura la sostenibilitat dels programes d'ajuda humanitària d'ACNUR, canalitzant la solidaritat de milers de socis i col·laboradors, i fonamentant la conscienciació i el suport social a la seva tasca.

Aquesta guia didàctica a disposició de la comunitat educativa, per mitjà del finançament de la Secretaria d'Estat d'Afers Exteriors, pretén ser un recurs útil per a tots aquells formadors que vulguin fomentar l'educació en valors, el coneixement dels Drets Humans, de la tasca d'ACNUR i de la realitat de les persones refugiades i desplaçades a nens d'entre 16 i 18 anys. Aquesta guia es completa amb unes altres tres adreçades a la resta de cursos de primària i als cicles de secundària i batxillerat.

© UNHCR/Ivor Prickett

ELS DRETS HUMANS DELS REFUGIATS, ELS TEUS DRETS HUMANS

Introducció

Aquesta guia proporciona una proposta educativa articulada entorn de quatre sessions que construeixen la seqüència següent d'ensenyament-aprenentatge:

Connecta:

Cerca una connexió entre la realitat que s'intenta explicar i la realitat del grup escolar, per captar-ne l'interès i establir-hi un primer vincle emocional.

Empatitza:

Presenta una situació mitjançant la qual es vol establir un vincle empàtic amb la vivència de les persones refugiades.

Reflexiona:

Fomenta la reflexió, l'esperit crític i la formació d'un nou sistema de valors.

Coopera:

Convida els nens a dur a terme una acció de cooperació i solidaritat.

ELS DRETS HUMANS DELS REFUGIATS, ELS TEUS DRETS HUMANS

Introducció

Cada sessió es divideix en tres blocs:

PRESENTACIÓ

Pretén mobilitzar els coneixements previs dels alumnes, apropar-los els conceptes essencials sobre el tema i fomentar la reflexió i l'esperit crític sobre les qüestions que es tracten.

ACTIVITAT

Planteja una proposta didàctica per treballar els conceptes de manera pràctica i vivencial, mitjançant estratègies socioafectives que fomenten el diàleg, l'expressió i l'intercanvi d'emocions.

CONCLUSIÓ

Formula la reflexió essencial que els alumnes haurien d'adquirir en finalitzar aquesta sessió.

La taula següent recull la correspondència de continguts, objectius didàctics i temporització de cadascuna de les quatre sessions:

SESSIÓ	CONTINGUTS FONAMENTALS	OBJECTIUS DIDÀCTICS	TEMPORITZACIÓ
CONNECTA	Els estats (i les persones que els componen, els seus ciutadans) tenen el compromís de protegir i respectar els drets humans.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Prendre consciència del fet que totes les persones som iguals en llibertats i drets. ✓ Conèixer el contingut de la Declaració Universal dels Drets Humans. ✓ Comprendre la relació que hi ha entre la vulneració dels drets humans i la situació de les persones refugiades i desplaçades.	1 hora
EMPATITZA	Els refugiats i desplaçats s'han vist obligats a fugir de casa seva perquè han vulnerat els seus drets.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Comprendre la diferència entre refugiat, desplaçat i immigrant. ✓ Prendre consciència del fet que les persones refugiades han travessat una frontera i que és la comunitat internacional qui ha de garantir els seus drets.	1 hora
REFLEXIONA	ACNUR ofereix protecció i solucions duradores a milions de persones desarrelades arreu del món.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Conèixer el paper d'ACNUR al món i la tasca que duu a terme amb les persones en situació de desarrelament. ✓ Identificar les fases que requereixen l'ajut que cal proporcionar a les persones refugiades. ✓ Prendre consciència de la importància de col·laborar perquè les persones refugiades puguin recuperar una vida digna.	1 hora
COOPERA	Només si tots ens comprometem amb la defensa dels drets humans, construirem un món just i solidari.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Entendre que tots som corresponsables de la situació que viuen aquestes persones i, per tant, de la seva protecció. ✓ Eliminar els prejudicis amb què sovint mirem aquells que són diferents de nosaltres. ✓ Prendre consciència del fet que la construcció d'un món just i democràtic comença en nosaltres.	Variable

CONNECTA

1. Connecta

PRESENTACIÓ 10 min

Com introduir la sessió? la sessió?

Per iniciar la sessió, es pot demanar als alumnes que citin quins drets coneixen dels que s'inclouen a la Declaració Universal dels Drets Humans.

Explicació

París, 10 de desembre del 1948. L'Assemblea General de les Nacions Unides proclama la Declaració Universal dels Drets Humans, un text on, per primer cop, s'estableix que totes les persones del món neixen lliures i iguals en dignitat i drets «sense cap distinció de raça, color, gènere, idioma, religió, opinió política o de qualsevol altra índole, origen nacional o social, posició econòmica, naixement o qualsevol altra condició».

La Declaració Universal dels Drets Humans està formada per 30 articles en

els quals es reconeixen els drets inalienables que qualsevol persona rep en néixer, entre d'altres: el dret a la vida, la llibertat i la seguretat; a no ser sotmès a l'esclavitud ni tortures ni tractes cruels; a un judici just i a la igualtat davant la llei; a tenir una nacionalitat, a circular amb llibertat i a fixar la residència en el país que vulgui; a disposar d'asil en cas de persecució; a contreure matrimoni lliurement i a fundar una família; a la llibertat d'expressió, d'opinió i de creences religioses; a tenir una feina i un salari igualitaris; a tenir un habitatge, aliments, roba i assistència mèdica per viure amb benestar i a rebre una educació elemental gratuïta.

Com fomentar la reflexió entorn d'aquests conceptes?

Plantejant als alumnes si pensen que aquests drets es compleixen al món o no, i qui és responsable de garantir-los:

**Penseu que a tot arreu
del món
es compleixen
aquests drets?**

**Podeu citar exemples de
vulneració que tinguin lloc al
vostre entorn o a altres llocs del
planeta?**

**Qui té
l'obligació
de garantir
aquests drets?**

En aquest punt és on podem enllaçar amb la situació de les persones refugiades i desplaçades:

Els estats, i també les persones que els componen --els ciutadans--, són els responsables de garantir i respectar aquests drets. Tanmateix, al món es produeixen moltes situacions de vulneració dels drets humans que posen en perill la seva vida. En conseqüència, moltes persones es veuen obligades a fugir de casa seva. Aquestes persones són refugiades i desplaçades internes.

DRETS HUMANS, GARANTIES I DEURES

1. Connecta

ACTIVITAT - Drets d'actualitat 30 min

1 Som drets

En primer lloc, assignem a cada membre del grup un dels articles que formen la Declaració Universal dels Drets Humans (han de coincidir amb els representats als retalls de notícies).

Després, cada persona es presenta davant la resta del grup i explica quina protecció ofereix:

«Sóc l'article 5 i garantiré el vostre dret a no ser sotmesos a tortures o tractes humiliants».

2 Notícies inhumanes

Ara, cada persona extreu de la caps a un paper. Un per un comentarem a la resta del grup quina és la nostra situació: si els nostres drets estan protegits, o bé som protagonistes d'una situació de vulneració dels drets humans.

Per a fer-ho, seguim aquesta dinàmica:

- Si apareix el cas d'una persona amb els drets protegits, vol dir que tot està en ordre i se salta el torn.

- Quan aparegui un cas de vulneració de drets humans, aquesta persona compartirà amb el grup la seva situació, explicarà com se sent i demanarà protecció.
- La persona o persones que representin els drets que l'han de protegir s'hauran de pronunciar per resoldre la seva situació.
- Per exemple:

«Sóc l'article 18 i garantiré el teu dret a la llibertat de religió i creença».

Materials necessaris

- Retalls de premsa que recullin notícies de vulneració de drets
- Una bossa o caps a per guardar aquests retalls i papers amb la frase «drets protegits» escrita (cal que hi hagi tants retalls i papers com alumnes al grup)
- Una còpia de la versió abreujada de la Declaració Universal dels Drets Humans annexada a continuació

ELS DRETS HUMANS, UNA GARANTIA PER A LA HUMANITAT

ACTIVITAT - Drets d'actualitat

Declaració Universal dels Drets Humans (versió abreujada)*

Ara, per tant, l'ASSEMBLEA GENERAL proclama la present Declaració Universal dels Drets Humans com a punt de referència per a tots els pobles i nacions, amb la finalitat que cada individu i cada organisme de la societat, tenint present la declaració següent, s'esforcin, per mitjà de l'ensenyament i l'educació, a promoure el respecte dels següents drets i llibertats:

Article 1	Dret a la igualtat	Article 13	Dret a desplaçar-se amb llibertat dins i fora del país	Article 26	Dret a l'educació
Article 2	Dret a la no discriminació	Article 14	Dret a rebre asil en altres països davant de persecucions	Article 27	Dret a participar en la vida cultural de la comunitat
Article 3	Dret a la vida, a la llibertat i a la seguretat personal	Article 15	Dret a la nacionalitat, i llibertat per a canviar-la	Article 28	Dret a un ordre social que garanteixi els drets humans
Article 4	Dret a no ser sotmès a l'esclavitud	Article 16	Dret al matrimoni i a la família	Article 29	Acompliment de tasques en la comunitat que condueixin a un desenvolupament ple i lliure
Article 5	Dret a no ser sotmès a tortures ni tractes humiliants	Article 17	Dret a la propietat	Article 30	Dret a la no interferència estatal o personal en els drets abans esmentats
Article 6	Dret a ser reconegut com una persona davant la llei	Article 18	Llibertat de religió i creença		
Article 7	Dret d'igualtat davant la llei	Article 19	Llibertat d'opinió i d'informació		
Article 8	Dret a recórrer davant un tribunal competent	Article 20	Dret a associar-se i reunir-se de manera pacífica		
Article 9	Dret a no ser víctima d'una detenció arbitrària o de l'exili	Article 21	Dret a participar en el govern i en eleccions democràtiques		
Article 10	Dret a un judici just	Article 22	Dret a la seguretat social		
Article 11	Dret a ser considerat innocent fins que no es demostrï la culpabilitat	Article 23	Dret a una feina digna i a afiliar-se als sindicats		
Article 12	Dret a la no interferència en els àmbits de la intimitat, la vida familiar, la llar i a la correspondència	Article 24	Dret al descans i al temps lliure		
		Article 25	Dret a un nivell de vida digne		

* (Font: Centre de Recursos per la Pau de la Universitat de Minnesota, www.umn.edu)

1. Connecta

CONCLUSIÓ 15 min

Com a tancament d'aquesta sessió, és important treballar el concepte *corresponsabilitat*. Això es pot fer a partir de la creació d'un vincle empàtic:

Heu sentit mai que els vostres drets s'han vulnerat?

Us heu trobat mai en la situació de necessitar l'ajut d'algú?

Com us sentiríeu si haguéssiu de fugir del vostre país perquè algun d'aquests drets es vulnera i ningú us vol ajudar?

© UNHCR/Michele Sibiloni

Després d'aquestes reflexions, és important promoure la idea següent:

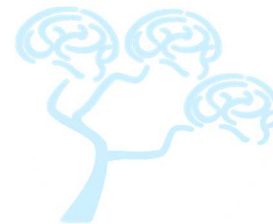
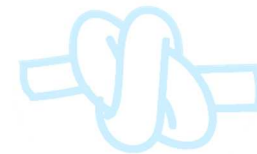
Al llarg de la història, la desconexença i el menyspreu dels drets humans han originat, i segueixen originant, nombrosos episodis d'injustícia i barbàrie.

La construcció d'un món on governen la llibertat, la justícia i la pau, en lloc de la desigualtat, la crueltat o la discriminació, passa necessàriament pel reconeixement i el respecte d'aquests drets.

Aconseguir-ho requereix el compromís i la corresponsabilitat de cada una de les persones que habiten la Terra.

EMPATITZA

REFUGIATS I DESPLAÇATS: QUEDAR-SE O SOBREVIVRE

2. Empatitza

PRESENTACIÓ 10 min

Com introduir la sessió?

Podem iniciar la sessió preguntant als alumnes què saben sobre algunes de les principals crisis de refugiats i desplaçats del nostre temps:

Quins països i conflictes al món estan obligant les persones a desplaçar-se?

Què sabem sobre la guerra de Síria?

Per què fugen les persones d'Afganistan?

Per què Somàlia és un dels països més pobres del món?

Què ha provocat que a Colòmbia hi hagi set milions de desplaçats interns?

Explicació

Cada dia, milers de persones al món es veuen obligades a fugir de casa seva perquè la seva vida corre perill: són víctimes de conflictes armats, discriminació, extorsió, persecució o tortures; persones sobre les quals cauen bombes, que són perseguides per les seves opinions polítiques, amenaçades a causa de la seva orientació sexual i estigmatitzades pel seu color de pell. Quan això passa, només hi ha una opció: fer la maleta i fugir.

Un refugiat és una persona que ha fugit del seu país d'origen i ha hagut de passar una frontera, perquè té un temor fundat de persecució per motius de raça, religió, nacionalitat, pertinença a un determinat grup social o opinions polítiques. El moment que travessen una frontera, els refugiats ja no es troben sota la protecció dels seus països d'origen, per la qual cosa és necessari proporcionar-los protecció internacional i garantir-los els drets bàsics.

Un desplaçat intern és aquella persona que ha estat forçada a sortir de casa seva per motius similars als de les persones refugiades. Tanmateix, a

diferència dels refugiats, els desplaçats interns romanen al seu propi país, per això, és el seu país qui els ha d'oferir aquesta protecció (i això no sempre és possible).

D'altra banda, un immigrant és una persona que abandona el seu país de manera voluntària per establir-se en un altre, amb l'objectiu de cercar una feina o millors condicions i qualitat de vida. Tot i que sovint també procedeixen de situacions molt desfavorables, a diferència dels refugiats, els immigrants no fugen d'una situació extrema en la qual la seva vida corre perill.

Com fomentar la reflexió entorn d'aquests conceptes?

Demanant als alumnes que aprofundeixin en la idea que representa fugir per salvar la vida:

Com d'extrema ha de ser una situació perquè una persona es vegi obligada a abandonar-ho tot i marxar a un altre lloc?

Després, és important ajudar-los a prendre consciència del fet que:

Les persones refugiades i desplaçades no han pogut triar, perquè no es pot triar entre la vida i la mort, entre quedar-se o sobreviure. Davant d'una situació així, només hi ha una alternativa: fugir.

2. Empatitza

ACTIVITAT - La història de la Samia 40 min

1 Històries oblidades

El món sembla desatendre el que els passa a les persones refugiades i desplaçades. Hi ha milions d'històries oblidades, ignorades, perdudes. Avui recuperarem una d'elles: la de la Samia. Hi ha 13 papers repartits per l'aula.

Hem de trobar-los tots i ordenar-los per reconstruir el relat.

Aquesta és la història* de Samia Yusuf Omar, una jove somali que tenia un somni: ser atleta olímpica. /// L'any que va néixer la Samia, el 1991, es va iniciar també un conflicte armat a Somàlia que s'estén fins als nostres dies, una guerra eterna que dura ja més d'un quart de segle. /// La Samia va viure i créixer a Mogadiscio, entre bombes, conteses i misèria, la misèria que una guerra deixa sempre darrere. Mai ho va tenir fàcil per complir el seu somni de ser atleta: entrenava en un país esfondrat, sumit en la

pobresa, sense mitjans econòmics i gairebé sense instal·lacions. /// Tanmateix, el 2008, quan tenia 17 anys, la Samia va aconseguir a la fi el seu somni. /// Va ser la banderera de Somàlia i un dels dos únics atletes que representaven el país als Jocs Olímpics de Pequín 2008. /// Va competir en la categoria de 200 metres, en la qual va aconseguir batre la seva marca personal; però aquella prova va tenir per a la jove somali un gust agre dolç: la Samia va arribar l'última, va creuar la meta 10 segons més tard que els seus competidors (quan, fins i tot, la càmera ja l'havia deixat enrere), però sota l'ovació d'un públic commogut pel seu esperit lluitador. /// Aquest mateix esperit va ser el que la va armar de ganes i determinació per seguir entrenant dur i afrontar amb la màxima preparació possible els Jocs del 2012 a Londres. /// Però la situació a Somàlia es va complicar: la Samia vivia sota

les amenaces d'Al-Xabab, un grup terrorista gihadista que li va ordenar suspendre els entrenaments i que l'acusava a ella i a la seva família de mantenir vincles amb el govern. /// El 2010, la Samia va viatjar a Etiòpia amb la intenció de trobar un entrenador, un equip i millors instal·lacions per entrenar. Però no ho va aconseguir, i tampoc va poder renovar el visat. /// Tornar a una Somàlia assolada per la guerra o perseguir el seu somni. La Samia va decidir aleshores emprendre un perillós viatge que moltes persones emprenen cada any. /// Va creuar el Sudan, va travessar el Sàhara i va arribar a Líbia, que en aquell moment es trobava en plena guerra civil. /// Des de les costes de Líbia, la Samia va iniciar un viatge en pastera per creuar el Mediterrani. Volia arribar a Finlàndia, on la seva germana havia obtingut asil. /// Allà esperava trobar a la fi la pau i les condicions adients per poder desenvolupar la seva

carrera esportiva. Com altres persones que viatjaven amb ella, la Samia va morir durant la travessia.

2 Un altre final per a la Samia

Molts pensen que la Samia mai no havia d'haver emprès aquell viatge. D'altres diuen que era lògic que ho intentés, perquè era impossible viure sota les amenaces d'Al-Xabab.

- Sabent que les dues són igualment perilloses, quina opció hauríem pres nosaltres: ens quedaríem o fugiríem?

Conjuntament, inventem un nou final per a la Samia:

- Com es podria haver evitat aquest desenllaç?
- Quin ajut hauria d'haver rebut la Samia?

Materials necessaris

- Un tros de paper amb cada un dels fragments en què està dividida la història de la Samia. (Prèviament, s'amagaran en diferents punts de l'aula o un altre espai)

Abdi Bile, atleta i company de la Samia a Pequín 2008, va afirmar en un discurs a Mogadiscio:

«Som responsables. Si no recordem, no podrem rectificar i millorar.»

- Per què som responsables del que li va passar a la Samia?
- Per què és important que les històries com la de la Samia no caiguin en oblit?

* Basat en l'article "Un sueño olímpico truncado" de www.acnur.es

2. Empatitza

CONCLUSIÓ

10 min

© UNHCR/Lam Duc Hien

Al terme d'aquesta sessió, és important ajudar-los a prendre consciència del fet que no només és necessari que les històries com la de la Samia no es tornin a repetir, sinó que tots ens podem trobar algun dia en el seu lloc:

Les crisis humanitàries i els moviments forçats de població han estat una constant al llarg de la història per tot arreu del món; no és una qüestió pròpia d'altres continents o de països empobrits.

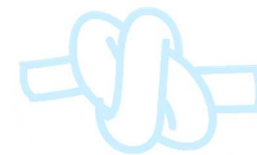
Demà, nosaltres podríem trobar-nos en la pell d'aquestes persones.

De la mateixa manera que esperem que els nostres drets es respectin, és responsabilitat nostra cooperar perquè els drets de la resta també es garanteixin.

31

REFLEXIONA

3. Reflexiona

PRESENTACIÓ 15 min

Com introduir la sessió?

Una manera d'endinsar-nos en la temàtica d'aquesta sessió pot ser preguntant als alumnes quins són els mecanismes de protecció internacional que s'activen en una crisi humanitària:

Qui proporciona assistència a aquestes persones?

Quin tipus d'organitzacions hi actuen?

Coneixeu alguna ONG que treballi en aquest àmbit?

Què volen dir les sigles ACNUR?

Explicació

El 14 de desembre del 1950, l'Assemblea General de les Nacions Unides va crear l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats (ACNUR) amb la finalitat d'ajudar els milions d'uropeus desplaçats a causa de la Segona Guerra Mundial.

La complexitat de la crisi europea, així com la irrupció de noves emergències en altres continents, van posar de manifest la necessitat de mantenir vigent la institució. Actualment, ACNUR disposa d'oficines en més de 120 països, milers de treballadors i centres logístics que li permeten mobilitzar-se en menys de 48 hores per actuar en qualsevol emergència que es produeixi al món. Davant d'una crisi humanitària, l'ajuda d'ACNUR passa per tres fases:

1. Garantir la supervivència i protegir: des dels centres logístics parteixen avions amb carregaments d'ajuda de primera necessitat (tendes, mantes, aigua, aliments...) cap al país o la zona que pateix l'emergència. L'ajuda es trasllada després en camions i vehicles cap als punts on es troba el conflicte.

Mentrestant, els equips d'emergència desplaçats al lloc atenen les persones per realitzar un registre i cobrir les seves necessitats bàsiques i, posteriorment, s'instal·len i construeixen els camps.

2. Proporcionar els drets bàsics: fins que les famílies puguin recuperar casa seva, als camps de refugiats s'intenta oferir a totes les persones una llar i aliments, així com assistència mèdica, educació als nens i formació i suport en la generació de mitjans de vida als adults que han perdut la feina o el negoci.

3. Cercar solucions duradores: ACNUR duu a terme les gestions per facilitar el retorn de les persones refugiades als seus llocs d'origen, si és factible i segur, mitjançant la negociació amb els governs, o bé la seva integració al país d'acollida, o bé el seu reassentament en un tercer país.

A Espanya, el Comitè espanyol d'ACNUR, ONG creada el 1993, té per missió informar i sensibilitzar sobre la situació dels refugiats al món, així com aconseguir fons per als programes d'ajuda humanitària que ACNUR realitza sobre el terreny.

Com fomentar la reflexió entorn d'aquests conceptes?

Preguntant als alumnes si mai s'han implicat en alguna emergència humanitària:

Heu estat mai en alguna manifestació en defensa dels drets humans?

Heu col·laborat amb alguna ONG?

Per què és important que ens impliquem en una emergència d'aquest tipus?

3. Reflexiona

ACTIVITAT - Dues versions d'una mateixa història 35 min

1 Quin tipus de societat som?

Dividim la classe en dos grups. Cadascun representarà una d'aquestes societats:

- Societat A: els seus habitants són persones solidàries, compromeses amb la defensa dels drets humans, que defensen una cultura de la pau, la igualtat i la justícia social.
- Societat B: els seus habitants pensen, per sobre de tot, en el bé individual. És una societat profundament desigual, discriminatòria i plena de prejudicis.

Ara veurem com la mateixa situació pot evolucionar cap a una història molt diferent segons la societat on s'emmarqui. Per a fer-ho, seguirem aquests passos:

- Anunciarem una escena i la tessitura que planteja.
- Cada grup haurà d'analitzar com evolucionaria l'escena en la seva societat, i triarà una sèrie de representants

perquè escenifiquin teatralment aquesta situació.

- Finalment, de manera conjunta, reflexionarem sobre com s'ha desenvolupat cada escena, quina opinió ens mereix la conducta dels seus protagonistes i quines conseqüències té aquesta actitud.

2 Encreuament d'escenes

Escena 1:

Pedro ha arribat a casa després d'un llarg dia de feina. Som al gener, fa un fred terrible al carrer. Es prepara un te ben calent, seu al sofà, es tapa amb la manta i engega la tele. Al telenotícies, la periodista informa sobre com l'onada de fred polar està posant en perill la vida de milers de refugiats que s'acumulen a les fronteres a l'espera de protecció.

Pautes per a la reflexió i l'escenificació:

- Què opina Pedro sobre aquesta situació?
- Quins pensaments i sentiments li passen pel cap?
- Com actua en aquest moment?

Escena 2:

A la fi és divendres. Fa dies que la Sílvia espera aquest moment. Vol relaxar-se i passar-s'ho bé després d'una dura setmana d'exàmens. Comença a trucar als seus amics per veure quins són els plans per al cap de setmana. En Víctor vol anar a passar el dissabte a la platja. La Paula li proposa unir-se a una activitat voluntària en suport de les persones refugiades.

Pautes per a la reflexió i l'escenificació:

- Què li semblen a la Sílvia cadascun d'aquests plans?
- Per quin es decideix finalment?
- Quines repercussions té la seva actuació?

Escena 3:

A casa de la Irene se celebra l'àpat de Nadal. Hi ha tota la família: els pares, els avis, els cosins d'Astúries, el Ramón (el tiet que va marxar a Alemanya per treballar els anys 60) i els menuts de la casa: la Martina i el Pablo, de 6 i 8 anys. Surt en la conversa el tema dels refugiats, i el tiet Ramón diu: "En tots els països hi ha problemes. Per què hem d'arreglar nosaltres els de la resta si ja en tenim prou, amb els nostres? A més, tenim cultures molt diferents, no es podrien integrar aquí".

Pautes per a la reflexió i l'escenificació:

- Com actua la Irene en aquesta situació? Què li respon?
- Quin efecte té aquesta escena sobre la Martina i el Pablo?

Materials necessaris

- Un paper amb cada una de les escenes impreses

Escena 4:

L'Alberto i l'Alba estan amb els seus amics prenent un cafè i jugant a cartes al bar del barri on acostumen a anar sempre. En aquest moment, seu a la barra, molt a prop d'ells, un noi d'origen àrab. El noi observa jugar mentre es pren una infusió i, després d'uns minuts, els diu: "S'assembla molt a un joc molt típic del meu país".

Pautes per a la reflexió i l'escenificació:

- Què pensen l'Alberto, l'Alba i els seus amics quan el noi els observa?
- Com reaccionen davant del seu comentari?
- Quines conseqüències té aquesta reacció per a tots els personatges d'aquesta escena?

3. Reflexiona

CONCLUSIÓ

10 min

Com a tancament d'aquesta sessió, és molt important aclarir els conceptes següents:

Els països i els seus ciutadans tenim l'obligació d'oferir protecció internacional a les persones refugiades.

Els nostres governs, com a signants de la Convenció de Ginebra del 1951, han de complir aquest mandat, i nosaltres també tenim la responsabilitat d'exigir-los que el compleixin.

Aquest compromís s'emmarca en el dret internacional, un marc legal que avui serveix per protegir els altres, però que demà ens podria protegir a nosaltres.

Només si eliminem els nostres prejudicis i aprenem a mirar els altres amb confiança i igualtat, podrem construir una societat solidària i diversa, on la convivència sigui font de cultura i enriquiment mutu.

4

COOPERA

UN MÓN MILLOR COMENÇA EN TU, AQUÍ I ARA

4. Coopera

PRESENTACIÓ 15 min

Com introduir la sessió?

Per introduir aquesta sessió, podem preguntar als alumnes sobre la seva noció de la corresponsabilitat:

Penseu que les vostres accions tenen una repercussió positiva o negativa sobre el món?

Considerem que feu tots els possibles per fer d'aquest planeta un lloc just i solidari?

Què vol dir ser corresponsable?

Creieu que ho sou?

Explicació

Al final del camí, a les persones refugiades els hauria d'esperar una nova vida. Tanmateix, molt sovint el que troben és una frontera tancada, uns braços plegats, un «no» per resposta i una societat plena de prejudicis que els estigmatitza i els discrimina. Aquestes actituds no neixen sinó de la desconexió, l'egoisme i el racisme.

Desconeixença per pensar que això únicament passa en països empobrits o poc democràtics, sense tenir en compte, a més, que moltes de les situacions de desigualtat i violència que es donen en certes parts del món són conseqüència de les accions que es duen a terme a l'altre extrem.

Egoisme nascut de la creença que tenim més drets que els altres, que entén compartir per perdre i que no veu en la diversitat i la convivència una font d'enriquiment cultural.

Racisme derivat de mirar l'altre amb temor, amb la ment plena de prejudicis i estereotips que hem anat adquirint al llarg de la vida, sense ser conscients que, com va dir Nelson Mandela, «ningú neix odiant una altra persona pel seu color de pell o el seu origen o religió».

Com fomentar la reflexió entorn d'aquests conceptes?

Plantejant als alumnes preguntes que els facis qüestionar-se el seu propi sistema de valors i els ajudin a identificar els prejudicis amb què miren el món:

Per què mirem cap a una altra banda davant de persones que estan patint?

Per què no ens impliquem per resoldre aquesta situació?

Perdem tant si compartim una petita part dels nostres recursos amb aquells que ho necessiten?

Per què davant la diferència cultural sentim por?

Hem patit mai aquesta exclusió des de l'altra banda?

En aquest punt, és important reforçar la idea que som corresponsables del que passa al món:

Corresponsabilitat significa prendre consciència del fet que el que passa al món ho originem tots: des del canvi climàtic fins a la violència. La pugna pel control del petroli que fan servir els nostres cotxes provoca violents conflictes arreu del món, i molts països empobrits dels quals fugen milers de persones són rics en recursos naturals l'explotació dels quals és en mans d'empreses occidentals.

UN MÓN MILLOR COMENÇA EN TU, AQUÍ I ARA

4. Coopera

ACTIVITAT - Creativitat solidària

Temporalització
Variable

Materials necessaris

- Papers de colors
- Bolígrafs
- Una superfície per col·locar els papers

1 Què podem fer nosaltres?

Una bona manera d'intentar canviar el món és començar pel nostre entorn més immediat. Conjuntament, dissenyarem i durem a terme una acció de sensibilització sobre drets humans i refugi al nostre entorn que doni resposta a aquests tres objectius:

- Informar sobre la situació que viuen les persones refugiades i desplaçades.
- Eliminar prejudicis i conductes racistes i fomentar una actitud integradora.
- Fomentar la solidaritat i la cooperació amb les persones refugiades.

Per a fer-ho, seguim aquests passos:

- **Divergència:** ens dividim en grups de cinc persones. Cada grup pensa tantes idees com pugui per desenvolupar una acció que compleixi amb els objectius anteriors. En aquesta fase, no hem de valorar la seva pertinença, ja que ara l'important és obtenir el nombre més gran d'idees. Anotarem cada una d'elles en un paper.
- **Convergència:** compartim les idees amb la resta de grups i en valorem l'efectivitat i viabilitat per aconseguir el nostre propòsit sensibilitzador. D'entre totes elles, seleccionem les tres que més ens agradin.
- **Elecció:** per acabar, en triem una. Aquesta serà l'acció que durem a terme.

2 Ens organitzem

Tracem un pla d'actuació:

- Quines tasques són necessàries?
- Com es reparteixen?
- Quin calendari de treball marquem?
- Quins materials o mitjans necessitem?

3 Actuem

Seguim el pla traçat i donem cap a la nostra acció.

4 Valorem

Finalment, en valorem el resultat:

- Quina repercussió ha tingut la nostra acció?
- Què hem aconseguit amb ella?
- Ha representat una aportació positiva per al nostre entorn i per al món?

UN MÓN MILLOR COMENÇA EN TU, AQUÍ I ARA

4. Coopera

CONCLUSIÓ

15 min

© UNHCR/Qusai Alazroni

Com a tancament d'aquesta sessió, i per complementar el que hem treballat en la presentació, es pot aportar una perspectiva diferent del concepte *corresponsabilitat*.

Al món també hem de ser corresponsables a l'hora d'aportar solucions.

La corresponsabilitat també vol dir assumir que la solució no l'aporten altres, sinó que l'aportem cadascun de nosaltres.

Només si tots ens comprometem amb la defensa dels drets humans, construirem un món just i solidari.

UNHCR
ACNUR

La Agencia de la ONU para los Refugiados
comité español

Comité español

c/ Cedaceros, 11 – 1r A – 28014 Madrid

Tel.: 91 369 06 70

eacnur@eacnur.org

www.eacnur.org

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE ASUNTOS EXTERIORES
Y DE COOPERACIÓN

SECRETARÍA DE ESTADO
DE ASUNTOS EXTERIORES

DIRECCIÓN GENERAL
DE NACIONES UNIDAS Y
DERECHOS HUMANOS